

N:o 16.

Af herr D. Persson i Tällberg m. fl., om anvisande af ett allmänt afdikningsanslag.

Genom det år 1906 på grund af Kungl. Maj:ts förslag bildade s. k. norrländska afdikningsanslaget å 500,000 kronor, bereddes de fyra norrländska länen den fördelen, att de vid myrutdikningar och vattenaftappingar kunde erhålla statsbidrag utan återbetalningsskyldighet, vare sig ändamålet med företaget vore uppodling af till åker eller äng lämplig jord eller minskning i frostländigheten. Vid sistlidna års riksdag höjdes berörda års anslag med 200,000 kronor till 700,000 kronor, och var användningen däraf äfven då begränsad till de fyra nordligaste länen, nämligen Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Men redan år 1906, då ärendet sålunda första gången förelåg till Riksdagens behandling, uttalades i Andra kammaren önskvärdheten däraf, att Kungl. Maj:t till nästkommande riksdag måtte vidtaga sådana åtgärder, att äfven andra län kunde komma i åtnjutande af samma förmån. Då Kungl. Maj:t till 1907 års riksdag icke vidtog någon åtgärd i berörda syfte, utan endast föreslog anslagets höjning till 700,000 kronor, hvilket belopp sålunda skulle tillgodokomma endast de fyra nordligaste länen, väcktes af under-tecknade Ström och D. Persson motion därom, att åtminstone Gäfleborgs och Kopparbergs län, såsom varande i geografiskt och klimatiskt hänseende närmast likställda med de fyra norra länen, skulle beredas samma förmån som de sistnämnda.

Uti motionen framhölls bland annat, att staten måste anses ha större indirekt fördel af att understödja sådana afdikningar, som på samma gång

kunde minska frostländigheten och bidra till landets uppodling, än af sådana företag, som afsåge endast minskning af frostländigheten.

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling motionen remitterades, afstyrkte emellertid densamma. Men sex af utskottets ledamöter reserverade sig dock mot utskottets förslag och yrkade bifall till motionen. Utskottets motivering för afslag var icke heller synnerligen stark. Och det var icke mer än en talare, som under den ganska lifliga öfverläggningen i Andra kammaren hänförde sig till utskottets motivering. Däremot framgick tydligt af den sålunda förda diskussionen, att behovet af samma fördel ansågs förefinnas för de flesta öfriga län i riket som för de län motionärerna föreslagit, och äfven framgick med all önskvärd tydlighet, att det s. k. allmänna frostminskningsanslaget å 200,000 kronor numera icke ansågs uppfylla sitt ändamål, hvarjämte flere talare uttryckte den önskan, att Kungl. Maj:t till 1908 års riksdag måtte framlägga förslag, åsyftande att bereda samtliga län i riket samma fördel, som kommit de norrländska länen tillgodo. Anledningen till afslag å motionen torde sålunda vara att finna i den omständigheten, att motionärernas förslag var begränsadt till att likställa blott Gästeborgs och Kopparbergs län med de fyra nordligare.

På grund af de under öfverläggningen i Andra Kammaren gjorda uttalanden hade vi grundad anledning hoppas, att Kungl. Maj:t till innevarande riksdag skulle framlägga förslag i den riktningen, att åtminstone något belopp för ifrågavarande ändamål ställdes till förfogande för landets öfriga tjugu län. Men af punkterna 66—68 i nionde hufvudtiteln uti detta års statsverksproposition finna vi, att såväl anslagens belopp som villkoren för åtnjutande af bidrag från desamma äro oförändrade. Det skulle sålunda allt fortfarande inom de flesta län i riket vara omöjligt att erhålla bidrag utan återbetalningsskyldighet ur allmänna frostminskningsanslaget, därest företaget afsåge uppodling af till åker eller äng tjänlig mark.

Att en sådan bestämmelse icke kan vara ägnad att befrämja jordbrukets utveckling, ligger i öppen dag.

Anledningen till att Kungl. Maj:t icke föreslagit någon ändring i berörda afseende, torde förnämligast bero därpå, att Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt Landtbruksstyrelsen i sin till Kungl. Maj:t den 12 sistlidne oktober aflåtna skrivelse yttrat, att anslaget till myrutdikningar och vattenaftappningar inom öfriga delar af riket ej för närvarande syntes påfordra någon ökning. Berörda ämbetsverk stödjade denna sin uppfatt-

ning på det förhållandet, att ansökningar om anslag ur frostminskningsanslaget, som den 1 oktober 1907 vore beroende på granskning och pröfning hos berörda myndigheter, afsåge ett belopp af endast 191,800 kronor, då däremot ansökningar om bidrag ur norrländska afdikningsanslaget vid samma tid afsåge ett belopp af ej mindre än 2,675,100 kronor. Våra fackämbetsverk synas således ha förbisett den viktiga omständighet, som ligger i dessa båda anslags vidt skilda natur, i det att från det mindre anslaget, frostminskningsanslaget, bidrag får utgå endast till sådana företag, som uteslutande afse minskning af frostländigheten för omkringliggande bygd, då däremot bidrag utan återbetalningsskyldighet från norrländska afdikningsanslaget får utgå äfven om företaget afser uppodling af till åker eller äng lämplig jord. Det är just den omständigheten, att bidrag ur det sistnämnda anslaget får utgå, äfven om utdiknings- eller vattenaftappningsföretaget afser *odling*, som gjort detta anslag så eftersökt.

Vi kunna så till vida gifva Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt Landtbruksstyrelsen rätt, att frostminskningsanslaget icke påfordrar någon ökning, om nämligen nu gällande villkor för bidrags erhållande skola bibehållas. Men det är just en ändring af dessa villkor, som vi anse så viktig. Kommer en sådan ändring till stånd, då framträder ock i samband därmed behovet af en ökning i anslagets storlek, hvarjämte anslagets benämning också då påkallar en ändring.

Då vi anse, att villkoren för erhållande af bidrag från det anslag, som är afsedt för öfriga delar af riket, bör blifva lika som de nu för norrländska afdikningsanslaget gällande, kunde det väl ligga närmast till hands att föreslå dessa anslags sammanförande till ett. Men en sådan åtgärd kunde verka störande på redan planlagda företag i de fyra nordligaste länen och hämma jordbrukets utveckling därstädes. Erfarenheten har ock redan visat, att det för dessa län afsedda anslaget ingalunda är för stort, utan snarare tvärtom.

Att ändra villkoren för erhållande af bidrag från allmänna frostminskningsanslaget så, att dylika kunna lämnas äfven till odlingsföretag, synes oss vara så mycket lämpligare som allt större tvekan bland vetenskapsmännen råder därom, huruvida frostländigheten i någon afsevärd grad kan minskas genom enbart afdikningar, som icke äro förenade med odlingsföretag. Utan att inlåta oss på det spörsmålet, huruvida denna vetenskapsmännens uppfattning är riktig eller icke, hafva vi dock klart för oss, att, då uppodling af mark sker i samband med vattenaftappningar och nyuppdikningar, både frostländigheten minskas och den odlade jorden

ökas, och att sålunda de penningar, som användas till sådana företag, äro väl använda.

Tvekan kan visserligen råda därom, huru stort anslaget bör tilltagas, men vi ha ansett, att man till en början kunde låta sig nöja med samma belopp, hvartill norrländska afdikningsanslaget första gången bestämdes, nämligen 500,000 kronor. Det skulle således fordras 300,000 kronor utöfver hvad Kungl. Maj:t äskat. Anslaget torde lämpligen benämnas »allmänna afdikningsanslaget».

På grund af hvad sålunda anförts, få vi vördsamt hemställa,

att Riksdagen, med ändring af hvad Kungl. Maj:t under punkt 67 å nionde hufvudtiteln hemställt, måtte besluta att på extra stat för år 1909 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande, under benämning *allmänna afdikningsanslaget*, till understödjande, medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet, af myrutdikningar och vattenaftappningar i öfriga delar af riket med undantag af Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling af till åker eller äng lämplig jord eller minskning af frostländigheten för närliggande bygd, ett belopp af 500,000 kronor, och på villkor i i öfrigt, som Kungl. Maj:t äger att närmare bestämma.

Stockholm den 22 januari 1908.

D. Persson i Tällberg. Joh. Ström. Joh. Johansson i Kälkebo.

J. August Sjö. Smeds Lars Olsson, Elfdalsåsen. Ollas A. Ericsson.

Sam. Söderberg i Hobborn. B. P. Ersson.